

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1961

av **Kerstin Lundgren (C)**

Ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tilläggsdirektiv till den utredning som görs om de nationella minoriteternas rättigheter i syfte att också pröva finlandssvenskarnas status utifrån kriterierna i ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och inte utifrån språkstadgan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

De nationella minoritetsfrågorna i Sverige har utvecklats utifrån Europarådets två konventioner, dels ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, dels stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. I Sverige har beslutet om vilka som anses utgöra en nationell minoritet starkt präglats av konventionen som rör landsdels- eller minoritetsspråk. Det gäller särskilt gruppen sverigefinländare som ju under lång tid utgjorde en del av Sverige med tvåspråkighet som en del av identiteten i Finland.

Ramkonventionen utgör basen för den nationella minoritetspolitiken. Den kräver inte ett eget språk för att få skydd. Den använder istället språk som ett kriterium, ett av fyra möjliga kriterier för skydd. Den anger att en egen kultur, en egen religion och/eller egna traditioner var för sig utgör ett tillräckligt kriterium för skydd enligt ramkonventionen. Givetvis bör gruppen därutöver ha historiska eller långvariga band med Sverige, en uttalad samhörighet samt självidentifikation. Finlandssvenskarna i Sverige har dock nekats skydd enligt ramkonventionen med hänvisning till att de saknar ett språk skilt från svenskan, ett krav som dock inte överhuvudtaget finns inskrivet i ramkonventionen eller i de svenska tolkningarna av denna som annat än ett möjligt kriterium.

Det kan tilläggas att inte heller av andra nationella minoriteter krävs att de har det motsvarande minoritetsspråket som förstaspråk/modersmål eller ens kan det språket. Det krävs inte av samerna att de ska kunna tala samiska, av judarna att de ska tala

jiddisch osv för att de ska kunna få skydd som nationella minoriteter enligt ramkonventionen. Men för just finlandssvenskarna gäller enbart språket, precis som att de saknar koppling till Finland med egen kultur och/eller egna traditioner därför att de talar svenska. I förarbetena till minoritetsspråklagarna (prop. 1998/99:143) angavs att sverigefinnar var de personer som hade finska som modersmål samt deras ättlingar. Ättlingarna behövde inte tala det finska språket för att tillhöra den nationella minoriteten. Däremot ansågs den finländska grupp som hade svenska som modersmål och dess ättlingar inte ingå i gruppen. Därmed kom Sverige att dela den sverigefinländska minoriteten som har ett mycket långvarigt band med vårt land, enbart utifrån språkgrund och neka den svenskspråkiga gruppen av finländarna skyddet för sin nationella minoritetsidentitet. Till saken hör att finlandssvenskarna i Sverige både kan ses som en del av alla sverigefinländare i förening med sverigefinnarna och som en egen nationell minoritet. Gruppen har båda identifikationerna.

I Utredningen om finska och sydsamiska språkens delbetänkande berördes denna fråga och så även behovet att klargöra finlandssvenskarna status i förhållande till ramkonventionen. Något sådant klargörande har ännu inte gjorts utan finlandssvenskarna är fortfarande berövade den minoritetsrätt som deras finsktalande landsmän med svensktalande ättlingar har. Konstitutionsutskottet har behandlat frågan och pekade på att det fanns vissa skäl som kunde anföras som grund för att finlandssvenskarna ska betraktas som en nationell minoritet.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att genomföra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken för att tydliggöra styrkor och utmaningar och lämna förslag för att säkra efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter samt bl.a. se över lagen. Däremot ges i dir 2016:73 inget specifikt uppdrag att analysera konsekvenserna av den avgränsning som följt av den svenska betoningen av språkkriteriet för gruppen Sverigefinländare. Detta är en uppenbar brist då Sverige här gett den ”finskspråkiga” delen av gruppen ställning som nationell minoriteter men inte den ”svenskspråkiga”. Utredaren bör pröva om de fyra kriterierna i Ramkonventionen tillämpats på ett likvärdigt sätt och lägga förslag som utifrån dessa kriterier stärker skyddet för de nationella minoriteterna så som i motionen anförts. Detta bör ges regeringen till känna.

Kerstin Lundgren (C)